

2.

3.

4.

5.

1762.

1. Heuffeld, Fr. Augustus: Programma II: De successione
ex jure communitatis, Godefridus Henricus Hintze
... dissertationi inaug. ... praemissam.
2. Heuffeld, Fr. Augustus: De jure creditorum vasalli in
percipiendis ex pactibus fendi solutione.
3. Heuffeld, Fr. Augustus, Fac. Jur. D. ex Decanus: Programma:
De causis, ab quas Henricus II Imperator Berthar-
do successorem in Ducatum Saxoniae Venegare
potuit, Gabrielis Christiani Kumbke ... dis-
sertationi inaug. ... praemissam.
4. Heuffeld, Fr. Augustus: De convenientia quorundam
juris statutarii Lubecensis capitulum cum legibus
Westphalorum et specificatione Slesabensium.
5. Heuffeld, Fr. Augustus, Fac. Jur. ex Decanus: Programma:
De successione in fudo imperii sub Carabingorum
imperio fitis competente, Fr. Godefridus Nieper

1762.

... Dissertationis in Ang. ... per nemisiam.

6. Heupfeld, Fr. Augustus: De probatione per exempla
sive casus documentorum.
7. ^{79st} Rane, Lucius: De fundo pignoratitio. 2. Exempt.
(1 Manuscript).
8. Ravius, Lucius: De vera indole Donationis propter
nuptias Romanae.
9. Schmidt, Joh. Adam: De diversitate et numero
specierum in § 52 Art. 5. J. P. V. ...
10. Schmidius, Jo. Lucretius: De fiduciaria principia gene-
ralia
11. Tittel, Gernard Augustus: Quibus causis actum honorarium
et impulsiorem aptitudo evolvatur.
12. Tittel, Conrad Augustus: De fructibus ab usu fructuario
ante praestitam cautionem acquirendis.

1762.

13. Walchius, Carolus Fridericus: De actu miris pleus.

1763.

1. Buderus, Christianus Gollub, Fac. jur. prodecanus: Programma I:
De formula Ducatus Saxonie et Westphaliae etc. Imperante
Friderico Aemulo Augusto ac sub Bernharde
Aseano et Philippo Archiepiscopo Colonienſi² simulque
Dissertationem inang. Antonii Hergberg indicat.
2. Buderus, Christianus Gollub, Fac. jur. prodecanus: Programma II:
De formula Ducatus Saxonie et Westphaliae etc. Imperante
Friderico Aemulo Augusto ac sub Bernharde Ase-
ano et Philippo Archiepiscopo Colonienſi, simulque
Dissertationem inang. Johannis Augusti Rucharski
indicat.
3. Buderus, Christianus Gollub, Fac. jur. prodecanus: Pro-
gramma III: De formula Ducatus Saxonie et Westphaliae
etc. imperante Friderico Aemulo Aug. ac sub Bern-
harde Aseano et Philippo Archiepiscopo Colonienſi²

Simulque in de Dissertationem inang. Matthiae Wolpman
... indicisti.

4. Heimbucher, Th. Casp.: De usurpata materno in bonis
adventitiorum liberorum secundum jus Saxonicum
spectata.

5. Heupfeld, Th. Augustus: De auctoritate rebus
possessoris in causis praesentium Illustrum.

6. Meuckert, Th. Nicolaus: De bonae fidei possessore singu-
lari a restitutione fructuum perceptorum non semper
immunus.

7. Schmid, Adal. Ludov. Carl: De jure collectandi
cum territoriali superioritate non tantum necessario
2 Exempl.

8. Schmidius, Paulus Gualterus: De lucris cessante et
anno emergente.

1763.

9. Tittel, Publius Augustinus: De eo, quod licet secundum
legem naturae summa necessitate urgente

10. Waldius, Cornelius Fridericus: De jure alienorum bona
a parentibus adquirentia retrahendi.

1. *...*
 2. *...*
 3. *...*
 4. *...*
 5. *...*
 6. *...*
 7. *...*
 8. *...*

Handwritten: H. J. Hellfeld
1852

D. IO. AUGUSTI HELLFELD

PHIL. AVE. 1852 QUINTI. VICE VICE PROFESSORIS GOD. J. H. H.
17 NOV. DE. 1852 VICE VICE PROFESSORIS ADESSON SCABIN.
COLLEGIUM
FACULTATIS IURIDICAE DECANUS

PROGRAMMA II.

DE

SUCCESSIONE EX IVRE
COMMUNIONIS

FRANCISCI HENRICI HINTZE DOCTISSIMI
CANDIDATI

GODOPREDI HENRICI HINTZE
WISMARIENSIS

DISSERTATIONI INAUGURALI

DE

IVRE CREDITORVM VASALLI

IN SUCCESSIONE EX IVRE COMMUNIONIS

FRANCISCI HENRICI HINTZE

WISMARIENSIS

1852

LITTEAE SCHILLIANIS

1852

Handwritten text on the right edge of the page, possibly a page number or reference.

F. 28. num. 29. ~~441~~ a

DISSERTATIO IVRIDICA 1763, 6

20

DE
BONAE FIDEI POSSESSORE
SINGVLARI
A RESTITVTIONE FRVCTVVM
PERCEPTORVM NON
SEMPER IMMVNI

Handwritten mark

QVAM
DEO AVXILIANTE
EX
ILLVSTRIS IVRECONSVLT. ORD. CONSENSV
PRAESIDE

IO. NICOLAO MOECKERT

PHILOSOPHIAE ET IVRIVM DOCTORE

DIE XXI. OCTOBR. C1D19 CCLXIII.

ERVVDITORVM DISQVISITIONI, SVBMITTIT
AVCTOR

GOTHOFR. IVSTINVS GVILIELMVS
SALZMANNVS

IENENSIS

IVRIS VTRIVSQVE CANDIDATVS.

IENAE
CHARACTERIBVS MARGGRAFIANAE VIDVAE. 6)

DISSERTATIO IN RITICA

BOHAE PUBLI PROFESSORE

SINGULARI

A RITICAE PUBLI PROFESSORE

RECTORVM RITICAE

SECTORE RITICAE

MAJESTATIS RITICAE ORD. CONSERSV

MAJESTATIS

IO. H. G. MOECKERT

PHI. BOHAE ET PUBLI DOCTOR

RECTORVM RITICAE PUBLI PROFESSORE

GOETTOR. RITICAE GUILIELMVS

RITICAE

CHARACTERIVS RITICAE PUBLI

§. I.
Argumentum excutere molimur, de quo non solum disputatur, sed etiam pronuntiata Collegiorum Juridicorum in utramque partem extant copiosissime deducta, ita, ut, qui interpretationes Ictorum, eorumque communes sequi velit opiniones, nesciat, in quamnam abire debeat sententiam. Sub iudice iam diu lis est, utrum iure Romano bonae fidei possessor singularis fructus consumptos, quatenus ex iis locupletior factus est, oneri restituendi obnoxius sit? Et haec est quaestio, quam alii adfirmant, alii negant. Si lis dirimenda foret secundum multitudinem & numerum Ictorum, qui in hac illaue opinione maior fuisset, vix rem dirimendi facultatem quispiam consequeretur. Tanta enim varietate & incertitudine premitur haec quaestio, ut propemodum ex diuersitate temporis & scriptorum diuersam etiam adepta sit faciem. Qua in re si communem doctorum opinionem contra communem doctorum opinionem, & praxin contra praxin statuas, non errabis, cum quisque dissentientium suam ex praxi & obser-

uantia opinionem corroborare conetur. Quae diximus, HARTM. PISTORIS *a*) & SCHILTERI *b*) scripta egregie commonstrarunt. Etsi praxis iurisperiti fit anima, nec quicquam in iure sine ea perfectum cogitari queat, hac in quaestione tamen decidenda, si solum sequaris rationem & leges positivas, quippe quae sola sunt fundamenta cognitionis cuiuslibet Icti, tunc demum permetiris viam ad id, quod certum, quodque a vero non est alienum. Nostra aetate sententia negantium praefertur, nempe bonae fidei possessorem singularem ad fructus consumptos restituendos teneri, quatenus ex iis locupletior est. Cui sententiae ex iure Romano inprimis adsentiuntur viri illustres I. B. a WERNHER *c*) & A. de LEYSER *d*), qui etiam alios in eandem adduxerunt opinionem. Quamquam illorum merita in iurisprudentiam nunquam non iustissimis extolluntur laudibus, iique vera pietate amplectendi sunt, eorum tamen auctoritas non tantum apud nos valet, ut ab eorum sententia non dimoveamur. Legibus diligentius perspectis potius sequimur viros perillustres G. A. STRVVIVM *e*) & LIB. BAR. de LYNCKER *f*), quondam illustris scabinatus Ienensis directores spectatissimos, quorum ille sententiam, qua bonae fidei possessor singularis fructus consumptos, quatenus ex iis locupletior est, restituere debet, usu esse receptam, hic vero eandem non solum in Saxonia, sed etiam in imperio & ipsa Camera valere perhibet. Ne vero argumentum ventilare videamur, quod in foro nullius esset ponderis & momenti, perpendas quaeso speciem, de qua simili ratione fere quotidie in foro disceptari solet. Fac, Tullium bona fide possidere
 prae-

praedium tuum, & ex fructibus eius collectis, nondum praescriptis, & alienatis, quoad triginta millia auroreum, deductis impensis, locupletiozem esse, ideoque quaestionem moveri, vtrum tibi praedium vindicanti Tullius etiam teneatur restituere haec triginta millia aureorum? WERNHER & LEYSER alii- que eam negant, quia bonae fidei possessor lucretur fructus consumptos. Qua ex decisione re vera domi- nus non mediocre sentit damnum. Ex nostra vero sententia infra vberius demonstranda ea recte repetit. In negantium sententiam quoque descendit EXCEL- LENTISSIMVS MADIHNG), Professor Halensis cele- berrimus, isque eam non solum quoad fructus con- sumptos, sed etiam quoad fructus exstantes amplectitur. Cum igitur oppositam sententiam non minus iuri naturae, quod etiam, si res dubia, sequendum est, quam legibus Romanis magis conuenientem defen- dere animus sit, primum, vt notiones quasdam premitamus: deinde probemus, ex iure naturae sequi, vt bonae fidei possessor singularis fructus con- sumptos, quatenus ex iis locupletior est, deuinctus sit: tum, idem ex iure Romano colligi, rationibus euincamus, tandemque argumenta a viris illustribus WERNHERO, LEYSERO & MADIHN nobis con- traria, quae cuiusdam valoris esse videntur, infringa- mus & refellamus, necesse est.

§. II.

A 3

- a) Quaest. iur. lib. IV. qu. med. IV. XXV. pag. 608. seqq. e) Syntagm. I. C. Exerc. XI. thef. XXIII.
- b) Exercitator. ad π. exer. cir. XVI. §. LIV. seqq. f) Anal. ad STRVV. I. c.
- c) Sel. obs. for. P. I. obseru. CCCXVIII. g) in diff. de bonae fidei posses- fore singulari a restitutione fru- ctuum perceptorum immuni.
- d) Med. ad π. spec. XCIX.

§. II.

Quid sit possessio, explicatur.

Insatiabile noua proferendi studium etiam esse potest in causa, cur uocabulum possessionis tam multiplicis & ancipitis sit significationis. *Possessio* enim non solum detentionem *a)* seu κατοχήν *b)* denotat, adfectionem tenendi *c)*, proprietatem *d)*, usucapionem *e)*; usum a proprietate distinctum *f)*, sed etiam rem, quae possidetur *g)*: ut taceam alios huius uerbi significatus, quos larga manu offerunt BECHOV. ad TREVTLERVM *h)* & BARN. BRISSONIVS *i)*. Quare non mirandum est, si AVG. de LEYSER *k)* doctrinam de possessione dicat intricatissimam. Hoc loco intelligimus possessionem rei detentionem, seu physicam de re disponendi facultatem *l)*, & hac ratione accipimus significationem generalissimam, ita, ut sine uicio ad reliquas ueras possessionis species applicari queat. Illum, qui possessionem rei habet, dici *possessorem*, non eget explicatione.

§. III.

a) l. XXXVIII. §. VII. de V. Obl.

b) l. I. princ. π. de acquirenda l. amittenda possess. quod uerbum quoque THEOPHILVS in Inst. tit. de interdicitis pag. 254. habet. Ita sunt eius uerba: *ουνομη μεν εστι σοματικη κατοχη*, & possessio quidem est corporalis rei detentio.

c) l. I. §. III. π. de acq. l. amitt. poss.

d) l. LXXXVIII. ff. de V. signif.

e) l. XIX. π. ex quib. caus. maior.

f) l. CXV. π. de V. signif.

g) l. II. C. de omni agro deferto. l. II. C. ubi in rem actio exerc. deb.

h) Vol. II. Disp. XXI. thes. I.

i) de Verb. signif. Libr. XIV. pag. 1078.

k) Med. ad pand. spec. CCCCLI. med. I.

l) Ill. NETTELBLADT Syst. elem. uniu. iurispr. posit. Tom. I. Sect. II. Tit. I. §. 215.

§. III.

Fundamentum diuisionis possessionis.

Plures diuisiones possessionis sunt possibiles. Cum vero eas solum sumus praemissuri, quae ad ea, quae sequuntur, explicanda faciunt, hae sunt notandae. Possessio est facultas physica de re disponendi. Duo igitur sunt potissimum hac in notione distinguenda: facultas seu animus disponendi, & res, de qua disponitur. Quodsi haec magis determinantur, oriuntur species.

§. IIII.

Definitiones bonae & malae fidei possessoris.

Possessor rei est, qui de re disponit (§. II.). Qui vero de re quadam disponit ceu possessor, vel est in iusta ignorantia, cuidam ius, fortius suo, in rem competere, vel non: si hoc, *malae fidei possessor*, si illud cogites, *bonae fidei possessor* dicitur. Cum his definitionibus conueniunt leges. In SCro *m*) ex oratione diui HADRIANI orto, bonae fidei possessores dicuntur, qui iustas causas habuerunt, quare bona ad se pertinere existimassent, & malae fidei possessores, qui bona inuaserunt, cum scirent, ad se non pertinere. Ex quibus non sine ratione colligitur, bonam fidem pendere ab ignorantia, & malam fidem a scientia, qua quis possidet rem alienam. Distinctius vero MODESTINVS explicat bonam fidem ita *n*): Bonae fidei emtor esse viderur, *qui ignorauit, eam rem alienam esse*, aut putauit, eum, qui vendidit, ius vendendi habuisse.

§. V.

m) l. XX. §. VI. ff. de hereditat. petit.

n) l. CIX. ff. de V. signif.

§. V.

Aliae definitiones hac de re reiiciuntur.

Quae cum ita se habent, eos angustiore suo definito suppeditare definitionem, constat, qui dicunt, bonae fidei possessorem esse eum, qui dominum rei se esse credit; &, definitionem suo definito latiore componere, qui contendunt, malae fidei possessorem esse eum, qui non credit, se esse dominum rei, quam possidet. Potest enim, qui rem quandam inuenit, eamque sufficienti ratione publicauit, non detecto vero domino, eam retinere & bona fide possidere, etsi rem non animo derelinquendi a domino amissam esse, sibi persuadeat. Ex his dictis adparet, opposita ratione illam definitionem malae fidei possessoris esse latiore. Quam ob causam rectius mecum consentit BORNEL. VAN BYNCKERSHOECK *o*), qui bonam fidem ex ignorantia oriri censet.

o) In Obseruat. Iur. Roman. Lib. VIII. Cap. XII. pag. 319.

§. VI.

Quid sit possessor vniuersalis & singularis, explicatur.

Possessor potest de re disponere. Si igitur rem subiectam, seu obiectum, ut dicunt, consideres, illud est vel vniuersitas rerum, vel minus. Illius inuitu oritur *Possessor rei vniuersalis* seu possessor vniuersalis: huius, *possessor singularis*. Vniuersitatem rerum dicunt complexum rerum communis nominis, quam denuo in vniuersitatem iuris *p*) & in vniuersitatem facti *q*) diuidunt *r*). Iureconsulti autem vfi-
tatius

tatius alia ratione definiunt possessorem vniuersalem & singularem. Considerant enim titulum, quo quis rem possideat. Possessor vel rem titulo vniuersali, vel singulari, possidet; si prius intuearis, *possessor vniuersalis*, si posterius, *possessor singularis*), nuncupatur. Per *titulum* vero *vniuersalem* intelligunt ius hereditarium. Etsi illas notiones secundum indolem rei esse compositas, censendum sit, tamen, quia has notiones aduersarii illius sententiae, quam defendimus, ponere videntur, consultius est easdem retinere, vt pugna euitetur verborum.

p) l. XX. π . de heredit. petit. notat. ad b. Struv. I. R. G. F. lib. l. XXXVII. π . de adq. hered. II. Tit XV. §. I. litt. p.

q) l. I. §. vlt. l. LVI. π . de rei vind. i) BERGER O. I. Lib. II. Tit. IV. §. LIV. not. VII. EXCELL.

r) vid. B. SCHAYMEYRGII annotation. l. c. pag. 21.

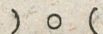
§. VII.

Notio fructuum, eorumque diuisio.

Fructus, si eos in significatione generali accipis, sunt emolumenta rei, quae percipi possunt. Quae emolumenta si a re nondum separata, *fructus pendentes*, si vero separata sint, *percepti* dicuntur: quorum quidem alii adhuc natura adsunt, vel minus. Illi adpellantur *exstantes*, hi vero *consumti*, qui modo *naturaliter consumti*, modo *ciuiliter consumti* sunt, prout possessor vel ob physicam, vel ob ciuilem consumptionem eas non amplius habet. Vtui loquendi iuridico recepto conuenire has notiones comprobant cordatiores Icti, B. HVBERTVS t), ILL. NETTELBLADT u), ILL. SCHIERSHMID x) & B. VINNIUS y). Ab aliis fructus ciuiliter consumti dicuntur *ciuiliter exstantes*.

B

i) Prae-

z) Praelect. in Iustitut. lib. II.
 Tit. I. §. XLVI. p. 114. feqq.
 u) l. cit. Tom. I. Sect. I. tit.
 XIII. §. CLX. pag. 94.

x) Elem. Iuris ciuillis Lib. II.
 Tit. I. §. IV.
 y) Commentar. in Inst. Lib. II.
 Tit. I. ad §. XXXV. pag. 180. feq.

§. VIII.

Fructus percepti minus recte definiuntur per eos, qui in eum statum redacti sunt, quem habeant, necesse est, si utilitatem praestare debent.

Cum fructus perceptos diximus esse emolumenta rei, quae a re sunt separata: patet; a VIRO EXCELLENTISSIMO MADIHN nos dissidere, qui in definiendis fructibus perceptis formauit definitionem definito latiore. Ex eius sententia fructus percepti z) sunt illi, qui in eum statum sunt redacti, quem habeant, necesse est, si utilitatem praestare debent. Haec definitio etiam ad quosdam fructus pendentes adplicari potest. Nam gramen, herba, si terra ita prouenit, ut sit caedua, sed nondum caesa, sunt fructus, qui in eum statum sunt redacti, quem habeant necesse est, si utilitatem praestare debent, quia etiam depascendo utilitati esse possunt, etsi adhuc pendeant. Et ipsae leges hanc definitionem norant. La-beo a) enim expressis verbis dicit: *Perceptionem fructus accipere debemus, non si PERFECTI collecti, sed etiam coepti ita percipi, ut terra continere se fructus desierint: veluti si oliuae, vuae lectae &c.* Ex qua lege sequitur, ut fructus percepti requirant, ut non solum in eum statum sint redacti, quem habeant necesse est, si utilitatem praestare debent, sed etiam ut terra seu re contineri desierint. Si ergo dictam definitionem

non

non satis determinatam, ideoque suo definito latiore,
iudicemus, a vero non est alienum.

2) in eius dissertat. cir. §. II. a) l. LXXVIII. 7. de R. V.
pag. 5.

§. VIII.

Quid sit dominus, quaeque eius sint iura.

Dominus etiam possessor est (§. II.), at magis
determinatus. Qui enim iure reali ex voluntate de
re ipsa disponendi est praeditus, nomine *domini* venit.
Inde colligitur, dominum non minus recte rem suam
repetere posse ab alio ideoque vindicare, sed etiam
sibi attribuere rei fructus.

§. X.

*Si rem nostram naturaliter consumsumus, ea nemini
est restituenda.*

Quibus praemissis, accedendum est ad quaestio-
nem: utrum secundum ius naturae bonae fidei pos-
sessor fructus consumptos, quatenus ex iis locupletior
est, restituere debeat? Ad hoc argumentum excu-
tiendum ea, quae sequuntur, notanda sunt. Si res
nostra est, de ea possumus disponere ex arbitrio. Il-
la vero res, de qua iure disponimus, est eiusmodi,
ut eius rationes reddamus nemini. Quo enim tem-
pore de re quadam alii rationes reddere tenemur, il-
lam rem omni ratione nostram habere nefas est. In-
de sequitur; ut rem nostram, si naturaliter con-
sumsumus, nemini restituamus. Quae si adplices ad
fructus nostros, si consumsumus naturaliter, eos ne-
mini restituendos esse, exploratum habebis.

B 2

§. XI.

§. XI.

Quod ex re percipimus, quam ad alium pertinere nos fugit, nostrum est.

Si enim ex re, quam alienam esse, non credimus, emolumenta percipimus, eaque nobis adscribimus, neminem laedimus. Laesio enim sine turbatione rei alienae fieri nequit. Id quod sine laesione alterius nobis tribuimus, iure nostrum dici potest. Quare illud, quod ex re, quam alienam esse, nos fugit, percipimus, nostrum haberi potest. Sunt, quibus minus arridet haec argumentatio. Primum obiiciunt, ex dictis sequi, ut dominus verus de re sua non semper pro lubitu disponere possit, quia alter, qui rem possidet, fructus rei interdum suos reddere queat, notionem vero dominii alia atque alia amplecti, contendunt. At vero domino semper inhaeret ius de sua re pro lubitu disponendi. Quod si vero rem ab alio, qui eam alienam esse ignorat, possideri patitur, hic non sine iure fructus rei sibi tam diu adscribit, usque dum dominus rem repetit. Deinde alio argumento a quibusdam occurritur, qui arbitrantur, ex iis, quae demonstrata sunt, recte deduci, furiosum, re aliena usum, quam ob furorem alienam cogitare nequit, fructus semper iure lucrari posse, id vero repugnare ei, quod etiam furiosus damnum a se datum refarcire teneatur. Verum his ita componitur. Furiosus, qui re alterius vitur, vel fructus colligit inuito domino, vel minus. Si posterius, neminem laedit, ideoque fructus recte suos facit. Volenti enim non fit iniuria. Cui accedit, quod furiosus etiam ita rem possidere possit, illaque uti, quam, vel si mentis compos foret, esse alienam ignoraret. Neque hac ratione praestat damni

damni restitutionem. Si prius spectes, fructus rei furiosus non facit suos, quia eum, si exercitio rationis fruere- tur, rem ad alium pertinere, non fugeret.

§. XII.

*Bonae fidei possessor fructus rei possessae facit suos:
at non malae fidei possessor.*

Bonae fidei possessor rem ita possidet, ut sit in iusta ignorantia, alii ius, fortius suo, in rem competere (§. III.). Qui vero ex re, quam esse alienam, ignorat, fructus percipit, facit suos (§. antecedente). Quare sequitur, ut bonae fidei possessor fructus rei possessae faciat suos. Malae vero fidei possessor scit, rem, quam possidet, esse in dominio seu iure potiore alterius. Si igitur illa re utatur invito domino, dominum laedit. Constat ideo: malae fidei possessorem non fructus rei facere suos.

§. XIII.

Sola bona fides est in causa, cur bonae fidei possessor fructus percipiendo suos faciat.

Ratio, cur bonae fidei possessor re aliena sine iniuria erga alterum utatur, est, quia verum dominum, seu eum, cui in rem fortius ius est assignandum, ignorat. Cum vero id nomine bonae fidei veniat (§. III.), sequitur, ut, quia cessante ratione, & id, quod ex ratione est, cessat, quidam tam diu re aliena recte utatur, quamdiu est in bona fide. Ex quibus manifestum est solam bonam fidem esse causam, cur possessor fructus rei possessae suos faciat. Idem etiam hac ra-

tione euincitur. Si bonae fidei possessor fructus rei possessae suos facit, tria recte distinguenda sunt: bona fides, perceptio fructuum & eorum consumptio. At neque perceptio neque fructuum consumptio, qua talis, est causa, cur bonae fidei possessor lucretur fructus, quia alias malae fidei possessor illos lucrari posset, cum saepenumero fructus rei mala fide possessae percipiat & consumat. Sed hoc antecedenti paragrapho repugnat. Quare restat sola bona fides, qua fructus, si eos colligat, possessor facit suos.

§. XIII.

Bonae fidei possessor fructus naturaliter consumptos non restituit.

Priusquam comprobatum damus, bonae fidei possessorem fructus ciuilibiter consumptos domino, rem vindicanti, restituere teneri, perspicuitati rerum ostendere non repugnabit, bonae fidei possessorem ad fructus naturaliter consumptos restituendos domino rei non esse obligatum. Bonae enim fidei possessor fructus ex re possessa perceptos facit suos (§. XI.). Quisque suos rei fructus naturaliter consumere potest (§. VII. & IX.), consumptosque nemini restituere teneretur (§. X.). Quare colligitur, bonae fidei possessorem a restitutione fructuum naturaliter consumptorum esse immunem.

§. XV.

Bonae fidei possessor fructus ciuilibiter consumptos, quatenus ex eis locupletior est, restituere debet domino superuententi.

Bona fides est causa, cur possessor fructus rei lucrari queat (§. XII.). Quod si igitur dominus
rem

rem suam vindicet, possessoremque, rem sibi competere, conuincat, destruitur bona fides possessoris (§. III.), ideoque causa percipiendi sibi que attribuenti fructus (§. XIII.). Verus dominus rem suam recte reperit & ea, quae ex re sua orta sunt (§. VIII.). Cum igitur fructus ciuilitate consumti seu fructus ii, ex quibus possessor adhuc locupletior est, ex re possessa existant, vt possessor eos domino superuenienti restituat necesse est.

§. XVI.

Idem ab aliis adfirmatur.

Sententiam, quam defendimus, viri, eruditione absoluta & fama vera inter omnes conspicui, confirmant. GROTIUS, amplificator ille iuris naturalis, hac de re ita sentit b): *Qui dominus est rei, idem est naturaliter dominus rei fructuum: apparet igitur, bonae fidei possessorem teneri ad restitutionem et rei et fructuum consumptorum, si modo alias quoque tantundem consumpturus fuerat: nam in hoc locupletior censetur.* Inter recentiores sufficit vnum nominasse, virum illustrem NETTELADT, aequè philosophum ac iureconsultum, cuius verba haec sunt c): *Quilibet possessor ciuilis, quamdiu alias non probauit, rem, quam possidet, suam esse, omnia iura competentia, tam ea, quae versantur circa dominum ipsum, quam quae versantur circa rem in dominio existentem exercet.* Postquam vero dominus dominium suum probauit quilibet possessor ciuilis rem ipsam domino restituere debet, & si fuit possessor bonae fidei, omnem rei vsum, quem percepit durante possessione, quatenus ex eo vsu adhuc est locupletior cum fructibus a re nondum
sepa-

separatis & accessionibus naturalibus reliquis, quae ad rei dominum pertinent.

b) de I. B. & P. L. II. Cap. X. §. V. & VII. c) Systema elem. vniu. iurispr. natural. P. I. §. CCXXXVIII. p. 99.

§. XVII.

Ergo etiam bonae fidei possessores, vniuersalis & singularis, fructus consumtos rei possessae, quatenus ex iis locupletiores sunt, restituere debent.

Quidquid de genere vniuerso dicitur, etiam de iis, quae sub illo continentur, recte dicitur. Cum igitur possessor bonae fidei vel sit vniuersalis vel singularis, nec horum differentia specifica, siue eum titulum, quo possidetur, siue rem possessam respicias, nostrae sententiae repugnet (§. III.), vtrumque fructuum, ex re vero domino retradenda consumtorum, quatenus ex iis locupletior existit, restitutioni esse obnoxium, colligendum est.

§. XVIII.

Disquiritur, vtrum ius Romanum hac in re iuri naturae regugnet.

Quae a nobis dicta sunt, satis, credo, comprobabunt, ex iure naturae sequi, vt bonae fidei possessores, vniuersalis & singularis, fructus exstantes & consumtos, quatenus ex iis lucrum habent, restituere debeant. Venimus igitur ad eam quaestionem: vtrum ius Romanum sententiam hac in re iuri naturae foueat contrariam? In eo conueniunt Iureconsulti, possessorem vniuersalem ad restituendos fructus ciuiler consumtos teneri, cum id leges expressis praecipiant

cipiant verbis. Quod vero ad possessorem bonae fidei singularem, in alia atque alia abeunt iurium doctores. Nos, ut diximus, sententiam eorum Ictorum, qui, bonae fidei possessorem singularem a restitutione fructuum civiliter consumtorum esse immunem, negant, sequimur, rati, eam magis cum iure romano convenire, quam ei repugnare. Qua vero quaestione probata, copiosiori demonstratione, bonae fidei possessorem singularem etiam ad fructus exstantes domino rem vindicanti restituendos esse obstrictum, non erit opus.

§. XVIII.

Bonae fidei possessor rei indebitae ad restituendos fructus civiliter consumtor obligatur.

Primum argumentum petitori sumus ex doctrina indebiti. Explicare, quid sit indebitum, deinde, possessorem rei indebitae non solum fructus exstantes sed etiam consumtos, quatenus ex iis locupletior est, restituere debere, animus est. *Indebitum* est, quod alius ex nostris bonis sine obligatione nostra possidet. Sic PAVLVS d) effatur: *Indebitum est non tantum, quod omnino non debetur, sed & quod alii debetur, si alii solvatur; aut si id, quod alius debebat, alius, quasi ipse debeat, solvat.* Cui adiungendus est PAPINIANVS e), qui idem sentit: *Haec conditio scilicet indebiti, inquam, ex bono & aequo introducta, quod alterius apud alterum sine causa deprehenditur, reuocare consuevit.* Quibus ex legibus sine vitio generalior formari potest notio, *indebitum* esse, quod alter sine causa retinet vel possidet. Cum veteres Icti nihil magis quam ius naturae sequerentur,

C

rentur, fieri non poterat, quin etiam hac in quaestione dirimenda vterentur legibus naturalibus. Idque est in causa, cur leges romanae comprobent, bonae fidei possessorem indebiti non solum ad fructus exstantes, sed etiam consumptos, quatenus ex iis locupletior existit, restituendos, esse obligatum. Duplex hanc ab causam denunciamus Paulo testimonium, qui in libro X. ad Sabinum f) hac ratione facit sermonem: *Indebiti soluti condictio naturalis est, & ideo etiam, quod rei solutae accessit, venit in condictionem, ut puta, partus, qui ex ancilla natus sit; vel quod alluvione accessit; imo & fructus, quos is, cui solutum est, bona fide percepit, in condictionem veniunt;* & in libro XVII ad Plautium g) hoc modo verba facit: *In frumento in debito solutu & bonitas est: & si consumsit frumentum, pretium repetet. Sic habitatione data, pecuniam condicam: non quidem, quanti locare potui, sed quanti tu conducturus fuisses. Si servum indebitum tibi dedi, eumque manumisisti, si sciens hoc fecisti, teneberis ad pretium eius: si nesciens, non teneberis: sed propter operas eius liberti, & ut hereditatem eius restituas.* Ex priore lege in aprico est, bonae fidei possessorem rei solutae indebitae fructus perceptos & certe exstantes restituere teneri, quia disertis verbis, fructus, quos bona fide percepit possessor, in condictionem venire dicuntur. Cum vero percepti fructus aut sunt exstantes, vel consumti (S. VII.), bonae fidei possessor ex illa lege aut exstantes, aut consumptos, aut utrosque restituat, necesse est. Hoc illud concedit aduersarius vel non. Si prius propositio illa extra dubium posita est: si posterius consideretur, certe ex illa lege sequitur, ut exstantes fructus sint restituendi. Nam posito genere recte ad

ad species alternatiue ponendas colligendum, & alterutra specie nagata, altera assumenda est. Ex posteriore lege variis rationibus conficitur, bonae fidei possessorem oneri restitutionis fructuum consumptorum, quatenus ex iis locupletior est factus, esse obnoxium. Primum enim praecipitur, ex frumento consumto, tanquam fructibus consumtis, lucrum exstans, seu pretium, vero domino esse restituendum. Deinde si aedes alicui ad habitationem datae sunt; is tantum, in quantum ex illa locupletior factus est, restituere debet. Non equidem omne lucrum, quod ex ista habitatione oriri potuisset, sed illud, quod ille ideo habuit, quia aedes alias conducere non debuit. Denique si cui seruus indebitus datus est, possessor nesciens eum manumisit, non tenetur ex manumissione, quia inde non locupletior factus est, sed ideo, quia ex usu & consumptione operarum illius liberti, lucrum habet. Id, quod quoque est in causa, cur idem ICtus bonae fidei possessorem serui hereditatem ob ipsum acquisitam restituere iubeat. Quibus ita comparatis, profecto nemo facile, qui leges dedita opera perleget, possessorem lucrum ex re bona fidei consumta exstans restituere debere, multo minus in dictis legibus de emolumentis ideoque fructibus rerum sermonem esse, infitias ibit.

d) l. LXV. §. fin. π. de con-
dict. indeb.
e) l. LXVI. cit. tit.

f) l. XV. pr. alleg. tit.

g) l. LXV. §. VI. VII. & VIII.
eod. tit.

§. XX.

Ergo bonae fidei possessor singularis fructus exstantes & ciuilitèr consumptos restituere tenetur.

Priusquam mittimus hoc argumentum, vt quaedam annotemus, necessarium est. Sunt enim, quibus

bus hic argumentandi modus dubius videtur. In primis ambigunt animo, vtrum a possessore indebiti ad possessorem bonae fidei singularem concludi queat. At eo minus dubitari potest, quo maior conuenientia inter vtrumque patet. Primum enim possessorem indebiti etiam esse possessorem singularem, comprobant exempla in legibus paragraphi antecedentis allegata. Potius species & res singulares in illis legibus continentur, quam vniuersitas & hereditas. Deinde non minus extra omnem dubitationem positum est, indebitum esse, etsi adsit bona fides. Leges enim eadem hanc rem exploratam reddiderunt. Tandem possessorem indebiti titulo, qui est in bonae fidei possessore, saepenumero esse ornatum, exhibent PAPIANVS *b*), POMPONIVS *i*), & PAVLVS *k*). Quae, si omnia inter se compares, certe quosdam fidei possessores singulares quoad restitutionem fructuum ciuilitate consumi teneri videbis. Non enim hoc vinculum obligationis omnibus bonae fidei possessoribus indistincte adscribimus, cum rem variat minima res circumstans, sed sufficit, nos probare, ex iure romano, quosdam bonae fidei possessores singulares necessitate duci ad fructus ciuilitate consumptos restituendos. Qua quaestione ita decisa, negantium sententia, ex iure romano bonae fidei possessorem singularem a restitutione fructuum, etsi ex iis locupletior sit, esse immunem, explosa est & excussa.

b) l. III. π . de condict. indebiti.

i) l. XVIII. eod.

k) l. LXV. §. II. cit. tit.

§. XXI.

Fructus consumti sunt, ex quibus possessor non est locupletior.

Aliud argumentum deduci potest ex eo, quod secundum leges verba *fructuum consumptorum* sine additamento posita exprimunt fructus, ex quibus nihil amplius restat. Etenim equidem non negetur, vocabulum consumere generaliori passim occurrere significatu, illa tamen significatio est usitatio. Quod si igitur leges bonae fidei possessorem fructus consumptos lucrari iubent, tantum abest, ut ex iis sequatur, ut bonae fidei possessor non obligatus sit ad fructus consumptos, quatenus ex iis locupletior est, restituendos, ut potius omnia, quae ex fructibus consumptis adhuc supersunt, restituere teneatur. Quocirca nobis duae propositiones sunt probandae. Altera, fructus consumti sunt, ex quibus possessor non est locupletior: quam alia excipit; bonae fidei possessor lucratur naturaliter consumptos, & restituere tenetur fructus consumptos, quatenus ex iis locupletior factus est. De illa in hoc, de hac in sequenti paragrapho agendum est. Priorem propositionem corroborare variae leges. Ex quibus solum quasdam allegare sufficiat. Primum det testimonium PAVLVS I), qui lib. I. sententiarum his utitur verbis: *Restitutio autem ita facienda est, ut unusquisque in integrum ius suum accipiat. Itaque si in vendendo fundo circumscriptus restituetur, iubeat praetor, emptorem fundum cum fructibus reddere & pretium recipere, nisi, si tunc dederit, cum eum perditurum non ignoravit: sicuti facit in ea pecunia, quae in consumpturo creditur.* In hac lege filiusfamilias dicitur restitutionem petere posse in

caussa venditionis & mutui, ita, vt pretium & pecuniam restituat, nisi illud perdiderit, & hanc consumserit. Cum igitur notissimi sit iuris, minorem, quatenus versio in rem doceri potest, pretium restituere debere, ex illa lege constat, perdere & consumere esse synonyma, & consumptum illud denotare, de quo quis non est factus locupletior. Cum iisdem conuenit, quod PAVLVS in libr. I. quaest. *m*) profert. Sic ille: *videamus, si heres, ad quem aliquid peruenerit, consumserit id, quod peruenerit, desinat teneri: an vero sufficit, semel peruenuisse? Et si consumito eo decesserit, utrum aduersus heredem eius omnino competit actio, quoniam ad secundum heredem nihil peruenerit: Et melius est, omni modo competere in heredem heredis actionem, alioquin dicitur erit, nec ipsum, qui consumpsit, quod ad eum peruenerit teneri.* In hac lege quaestio, utrum contra heredem heredis actio concedatur, etsi hic, quod ad ipsum ex hereditate peruenerit, consumserit, nec quicquam ad illum peruenerit, ita dirimitur, vt heres heredis omnino teneatur. Quibus consideratis, consumere, & ad aliquem nihil peruenire, sunt eiusdem significationis. Eadem ratione VLPIANVS ad Edictum *n*) disertis verbis confirmat, consumptum denotare id, ex quo quis non est locupletior, cum *locuples esse & consumere aliquid* opposita ab eo habeantur. Intuearis eius uerba: *Adeo autem, qui locupletior factus non est, non tenetur, nam etsi is, qui heres non erat, totum quidquid apud se fuit, consumpsisset, sine dubio non tenetur, quasi locupletior non factus.* Omnium optime exponit PAPIANVS veram significationem uocabuli *consumere*, his uerbis *o*): *Non absuntur, quod in corpore patrimonii retinetur. Quae si omnia animo perpendantur, vt ad alias le-*
ges

ges p) idem indicantes copiosius prouocemus, necesse non est. Vix igitur quispiam, consumtum esse & nihil amplius restare, esse eadem, ideoque fructus consumtos esse eos, ex quibus aliquis non est locupletior, negabit.

- U) l. XXIV. §. IV. π. de minor. VIII. π. emto l. XXII. π. de
 m) l. XVII. π. quod metus negot. gest. l. VIII. C. de donat.
 caussa gest. int. vir. et vxor. coll. l. XX. C. de
 n) l. XXIV. §. XV. π. de he- iure dotium l. IX. in fin. §. vlt. π.
 red. per. de iuris & facti ignorantia. conf.
 o) l. LXXII. π. de legat. 2. HARTM. PISTORIS quaest. iur.
 p) l. XVI. π. de bonorum pos- Lib. IV. qu. XXV. n. IX. p. 614.
 se f. contra tab. l. XXVIII. pr. π. CARPZOV. P. III. Cap. XXIII. def.
 de donat. inter vir. & vxor. l. XXVIII. n. XXIII. p. 1238.

§. XXII.

*Bonae fidei possessor lucratur naturaliter consumtos, sed ciu-
 liter consumtos fructus debet restituere.*

Bonae fidei possessorem ex iure romano fructus naturaliter consumtos lucrari, constat ex tritissima illa lege, cuius verba ita a PAVLO q) tradita legimus: *Post litem contestatam etiam fructus venient in hoc iudicio; nam & culpa & dolus exinde praestantur. Sed ante iudicium percepti. non omni modo hoc in iudicium veniunt aut enim bona fide percepti, & lucrari eum oportet, si eos consumsit, aut mala fide, & condici oportet.* Cum alii in explicanda hac lege sensum a vero alienum enucleare videntur, non omnem operam perdere arbitramur, si & nos de illa mentem exponamus, eamque ita proponamus, vti, quae antecedunt & consequuntur, id exigunt. In dicta lege lictus, facta a iudice ex arbitrio

trio circa fines totius agri vel vnus loci controuersi diuisione, ab eo quoque eius, quod interest & fructuum esse habendam rationem, contendit, & quoad eos ita accurate & apte distinguit, vt solum tunc verus indagetur sensus, si pressis pedibus auctorem legis sequamur. Ipse Ictus paragraphum legis in medium prolatae in duo capita rescindit. Prius sine vllō discrimine factō componit, posterius vero variis adhibitis distinctionibus. Res, de quibus lex agit, sunt fructus percepti, qui modo post litem contestatam, modo ante litem contestatam considerantur. Si percepti fuerint post litem contestatam, restituendi sunt, ex adlata ratione, quia culpa & dolus exinde praestantur. Habebatur enim olim tempus litis contestationis; id, quod quis inciperet mala fide esse r). In praesenti hanc partem legis non curamus, sed potius contemplaturi sumus fructus ante litem contestationem perceptos. Quos si perquiras, possessor eos aut bona fide percepit, aut mala fide. Si posterius spectes, restituantur necesse est, ideoque repetenti recte detur condictio: si vero prius intuearis, PAVLVS eos bonae fidei possessori non indistincte adiudicat, sed de nouo distinguit. Bonae fidei possessor, qui percepit fructus, vel eos consumsit, vel secus: si illud consideres, eos lucratur, si hoc, non lucratur, sed restituere debet. Quae ex parte legis etiam hae propositiones perspicuae sunt, & oculis quasi iudicari possunt: primum, bonae fidei possessor lucratur fructus naturaliter consumptos, deinde, non vero ciuilitate consumptos, sed potius vero domino rei danda est condictio. Illa ideo cum vero conuenit, quia continet ipsa verba legis & (§. antec.) rationibus grauissimis

uissimis & argumentis firmatum est, verba: *consumtorum fructuum* eos denotare, ex quibus consumens non locupletior est. Cum igitur fructus, ex quibus nihil restat, naturaliter consumti sunt (§. VII.); sequitur ex nostra lege, vt bonae fidei possessor eos lucretur. Ex hac propositione legis facillimo negotio altera deduci potest. Etsi quidem haec non eadem perspicuitate ac illa manu teneri queat, nulla tamen ratione negare fas erit, in ipsa lege eam contineri. Ex lege probauimus, bonae fidei possessorem lucrari fructus naturaliter consumtos. Inde sequitur, vt, si eos non naturaliter consumserit bonae fidei possessor, eos debeat restituere, partim, quia haec verba legis, *si eos scilicet naturaliter consumsit*, tamquam conditio strictae interpretationis sunt, partim, quia verba finalia legis *dictae*, & *condici oportet*, non solum vindicanti conditionem concedunt, si possessor malae fidei fructus percepit, sed etiam, quando bonae fidei possessor fructus percepit, sed nondum naturaliter consumsit. Cum vero fructus, ex quibus aliquid superest, naturaliter consumti non sint, sed potius ciuili-ter consumti dicantur, bonae fidei possessorem fructus consumtos, quatenus ex iis locupletior est, restituere debere, exploratum perspectumque habemus. Sententiam igitur iisdem armis, quibus alii eam impugnant, recte defendimus.

q) l. III. §. II. r. fin. regun-
dor.

r) Non vero semper ex litis
contestatione sola Malam fidem

possessoris oriri, abunde argu-
mentis probauit AVG. DE LEX-
SER med. ad r. spec. LXXXIII.
med. V.

D

§. XXIII.

§. XXIII.

Refutatio interpretationis cuiusdam legis. III.

§. II. *fin. reg.*

A recta via Virum Excellent, MADIHN, ICTum
 Halensem longe celeberrimum, in explicanda hac le-
 ge aberrare, commonstrare liceat. Ne vero sine iure
 id moliri videamur, verba ipsa illius interpretationis
 huius legis proferamus, vt simul verborum euitemus
 pugnam, eaque exhaurire sensum legis, clarius
 ostendamus. Hoc vero modo legem interpretatur s):
 „Si penitus inspicimus legem, facile adparet loqui
 „ICTum non de omnibus fructibus, sed de fructibus
 „consumtis, duasque species formare. In vna specie
 „bonae fidei possessoris lucro fructus consumptos ce-
 „dere adfirmat, in altera vero domino conditionem
 „aduersus malae fidei possessorem concedit. Mani-
 „festum est, ICTum species contradictorie oppositas
 „formare, atque idem decisum in sua sententia latet,
 „ac si dixisset: si de fructuum consumtorum restitu-
 „tione quaestio incidit, vel bonae fidei possessor eos
 „percepit, vel malae fidei possessor; si posterior,
 „condictio domino datur, si vero prius, bonae fidei
 „possessorem eos lucrari oportet, atque ideo condi-
 „ctio domino superuenienti deneganda. At primum
 a vero est alienum, ICTum in hac lege loqui de fru-
 ctibus consumtis, & intuitu horum formare duas spe-
 cies: verba potius facit de fructibus perceptis. Con-
 sideretur, quaeso, solummodo ipsa lex. Obiectum, vt
 dicere solent, huius legis sunt fructus percepti, & ra-
 tione horum ICTus vario modo distinguit. Poterat
 quis nobis occurrere, tantam *arguetiam* non requiri, & suf-
 ficere, in hac lege ICTum etiam de fructibus consumtis
 loqui.

loqui. At ei respondemus, alios esse fructus consumptos, alios fructus perceptos, & ex diuersitate horum diuersas etiam sequi conclusiones & decisiones. Si diuersa non distinguimus in verbis, superuacanea est omnis disputatio & vana. Expressis vero verbis in lege ponuntur fructus percepti, & fructus consumpti solummodo tamquam exceptio vel potius conditio quaedam in illa occurrunt. Ita manifestissima sunt verba illius legis: *Post litem contestatam etiam fructus venient in hoc iudicio. Sed ante iudicium PERCEPTI non omni modo hoc in iudicium venient, aut enim bona fide percepit, & lucrari eum oportet, si eos consumpsit, aut mala fide, & condici oportet.* Deinde veritati repugnat, ICtum ita distinxisse & respondisse: si de fructuum consumptorum restitutione quaestio incidit, vel bonae fidei possessor eos percepit, vel malae fidei possessor; si posterius, conditio domino datur, si vero prius, bonae fidei possessorem eos lucrari oportet, atque ideo conditio domino superuenienti deneganda. Nec perspicimus rationem, cur distinctiones ICti fugiamus. ICtus quidem duas species format, sed non solas: alterutram enim deno diuidit, id quod a viro EXCELLENTISSIMO annotatu dignum non iudicatum fuisse, miramur. Quid clarius verbis ICti, quibus hanc quaestionem ita excutit? Quod ad fructus a possessore ante litem contestatam, ille aut bona fide percepit, aut mala; si posterius, conditio locum habet: si prius, vel eos consumpsit, vel non; si illud, lucratur eos; si hoc, etiam condici oportet. Hae posteriores species luculentissime his verbis ICti exprimentur: *aut bona fide percepit, & lucrari eum oportet, si eos consumpsit.* Altera est expressa, scilicet bonae fidei possessor fructus perceptos

ceptos lucratur, si eos consumsit: altera inde sequitur, ut bonae fidei possessor fructus perceptos non lucratur, si eos non consumsit.

r) in laudata diff. §. V. p. 16.

§. XXIII.

Bonae fidei possessor vniuersalis fructus ciuilitate consumtos restituere debet, ideoque etiam bonae fidei possessor singularis.

Progredimur ad tertium argumentum, ex bonae fidei possessore hereditatis deducendum. Bonae fidei possessorem hereditatis fructus consumtos, quatenus ex iis locupletior factus est, restituere debere, omnes vno ore confitentur. Ita enim volunt leges clarissimae t). Sed si quaestio mouetur, vtrum ideo bonae fidei possessor singularis etiam fructus ciuilitate consumtos restituere teneatur, vsitatus eam negant. Nos vero non dubitamus, quin adfirmemus, bonae fidei possessorem singularem eadem ratione, ac bonae fidei possessorem vniuersalem ad fructus ciuilitate consumtos domino restituendos esse obstrictum. *Primum* ob paritatem rationis. Ratio enim, cur bonae fidei possessor ad restituendos fructus, quatenus ex iis lucrum habet, sit obligatus, est aequitas. Hoc PAVLVS in oratione diui HADRIANI propositum esse tradit u): *Disquirite, Patres conscripti, num quid sit, aequius possessorem non facere lucrum et pretium, quod ex aliena re perceperit reddere, quia potest existimari, in locum hereditariae rei venditae pretium eius successisse et quodammodo ipsum hereditarium factum.* Inde colligit PAVLVS: oportet igitur possessorem et rem restituere petitori, et quod ex venditione eius rei lucratus est. Quae si conferas cum iis, quae

quae VLPPIANVS ad ICtum hac de re habet *x*), quo
 modocunque has leges interpreteris, haec enascitur
 propositio: est iniquum, possessorem ex re aliena lu-
 crum, vtcunque perceptum, non restituere. Cur,
 quaeso, non idem valere debet in iudiciis singularibus?
 Forsan in his minor aequitas adhibenda est, quam in
 iudiciis vniuersalibus? Id certe de ICtis romanis di-
 ci nequit, qui ius naturae sequuti, aequitatem, vel so-
 lemnibus & stricto iuri praetulerunt. *Secundum* ob con-
 uenientiam, bonae fidei possessoris vniuersalis & singu-
 laris. Vterque in bona fide, possessione, conuenit,
 praeter rem, quam possidet, ita, vt ille hereditatem
 & hic rem non hereditariam possideat. At ex re pos-
 sessa ius percipiendi fructus non est petendum, sed ex
 bona fide (§. XII.). Cum vero haec vtrique adscri-
 benda sit, non est ratio, cur in iudiciis singularibus non
 idem ius, & obligatio, ac in vniuersalibus, sit statu-
 endum. Cum igitur a bonae fidei possessore in iudiciis
 vniuersalibus fructus consumti, quatenus ex iis locu-
 pletior est, sunt restituendi, etiam in iudiciis singulari-
 bus eidem nexui obligationis possessorem obnoxium esse,
 fas est. *Tertium* verosimile argumentum petitur ex eo,
 quia ICti romani *Scitum* laudatum non necessario ad
 hereditatis petitionem restringunt, sed etiam ad alia
 iudicia iure ac merito extendunt. VLPPIANVS ea,
 quae Senatusconsultum auctore HADRIANO sancit,
 adplicat ad iudicium familiae erciscundae *y*):
*Hoc Scitum, aiens, ad petitionem hereditatis factum etiam
 in familiae erciscundae iudicio locum habere placet.* Idem
 ICtus alio loco *z*) ad alia, quam hereditatis petitionem
 & iudicium familiae erciscundae, extendit. *In priua-
 torum quoque petitionibus Scitam locum habere nemo am-*

bigit licet in publica caussa factum sit. Non solum autem in hereditate utimur Scto, sed et peculio castrensi, vel alia vniuersitate. Sed quem fugit, rei vindicatione vniuersitatem repeti posse? Certe VLPIANVS id expressis verbis contendit a): Per hanc autem actionem, scilicet rei vindicationem, non solum singulae res vindicabuntur, sed posse etiam gregem vindicari, Pomponius libro lectionum XXV. scribit: idem, de armento, et de equitis, caeterisque, quae gregatim habentur, dicendum est. Ex quibus manifesteprehenditur, illud in rei vindicatione ideoque in iudicio singulari iuris esse, quod in hereditatis petitione legitime exigi potest. Hucusque probabilibus argumentis confirmauimus, Sctum illud ad alias actiones et inprimis ad rei vindicationem extendendum esse, vt non solum verosimile, sed etiam certum sit et expeditum, ab illo ad hanc ab ipsis Ictis romanis concludi. Testem allegamus PAVLVM, qui manifestissimis illud comprobatur verbis b): Sed & is, qui ante litem contestatam dolo desit rem possidere, tenetur in rem actione: idque ex Scto colligi potest, quo cautum est, vt diximus, vt dolus praeteritus in hereditatis petitionem veniat: cum enim in hereditatis petitione, quae & ipsa in rem est, dolus praeteritus fertur, non est absurdum, per consequentias, & in speciali in rem actione dolum praeteritum deduci. Cum igitur dictum Sctum etiam locum habeat in rei vindicatione, si sermo sit de restitutione rerum ex dolo, non adest ratio, cur non adplicari queat ad rei vindicationem, si agatur de restitutione rerum, vbi non dolus adest, sed potius bona fides. Quis non videt, eos quam maxime a vero esse alienos, qui, Sctum illud solum ad hereditatis petitionem esse concessum, contendunt, cum legibus ipsis recte ad alia

alia extendatur. Et profecto aliter fieri non poterat, cum Icti veteres non simulatam philosophiam sequerentur, nec verbis, sed rebus, inhaerent, ideoque aequitatem non in hac, sed etiam in alia amplectentur specie.

1) l. i. C. de petit. hereditat.	a) l. i. §. III. π. de R. V.
u) l. XX. π. cit. tit.	b) l. XXVII. §. III. eod. conf.
x) l. XXV. pr. π. eod.	SCHILTER exercitat. XVI. §. LV.
y) l. cit. §. XIX. eod.	pag. m. 65.
z) l. XX. §. VIII. et X. eod.	

§. XXV.

Pretium succedit in locum rei & v. v., non solum valet in vniuersalibus, sed etiam in rebus singularibus.

Contrarium argumentum, quo nobis occurritur ratione probationis in paragrapho antecedente datae, consistit in eo, quod in hereditate solum valeat regula: pretium succedit in locum rei & res in locum pretii. Cum igitur illa in iudiciis singularibus deficeret, rationem adesse, contendunt, cur ea, quae in hereditatis petitione dicta sunt, de singularibus dici non possint. Quo argumento non tantum omnes vtuntur, qui contrariam fouent sententiam, ideoque rem suam satis demonstrasse, & differentiam, cur bonae fidei possessor vniuersalis fructus consumptos, quatenus ex iis locupletior est, restituere debeat, at bonae fidei possessor ab hoc onere restitutionis non immunis sit, abunde ostendisse, sibi persuadent. Ast, etsi dicta regula in hereditate tamquam vniuersitate iuris locum habeat c), tamen neque sine omni restrictione, neque solum in illa, cum etiam magna ex parte in iudiciis singu-

singularibus, si aequitatis est, recte adhibendam esse, ipsae confirmant leges. Quam ob causam duas probabimus propositiones. Prior est: in hereditate non semper res succedit in locum pretii. Prouocamus ideo ad *VLPIANVM*, cuius testimonium propositionem illam euictam & comprobata[m] dedit his verbis *¶*: *Si rem distraxit, et ex pretio aliam rem comparauit, ueniet pretium in petitionem hereditatis, non res, quam in patrimonio suum conuertit: & alio loco idem confirmauit. Item ueniunt in hereditatem etiam ea, quae hereditatis causa comparata sunt, ut puta mancipia, pecora, et si qua alia, quae necessario hereditati sunt comparata, sed non omnia, quae ex hereditaria pecunia comparata sunt, in hereditatis petitionem ueniunt.* Denique scribit *Iulianus Lib. VI. Digestorum: si possessor ex pecunia hereditaria hominem emerit, et ab eo petatur hereditas, ita uenire in hereditatis petitionem, si hereditatis interfit eam emi, at si sui causa emit, pretium uenire.* Ex quibus satis liquet, in hereditate non semper rem succedere in locum pretii. Transimus ad propositionem posteriorem: pretium succedit in locum rei, non solum in hereditate, sed etiam in re alia et singulari. Posteriorem tantum partem propositionis probabimus, quia prior non negatur. In illa uero parte posteriori duae continentur simplices propositiones, quarum singulam seorsim excutere liceat. Altera est, pretium succedit in locum rei singularis: altera, res succedit in locum pretii etiam in iudiciis singularibus. Priorem his corroboramus argumentis. Quem eorum, qui iurisprudentiam colit, praeterit, uerum dominum posse repetere pretium ex re sua a bonae fidei possessore alienata ortum, quo hic adhuc locupletior

pletior existit? quam ex causa? nonne ideo, quia rem repetere potuisset? Nonne igitur pretium etiam in iudiciis singularibus, aliqua saltem ratione succedit in locum rei? Quod si forsan hoc argumentum non sufficere videatur, ad grauiores accedimus rationes, & appellamus AFRICANVM, qui hanc sententiam egregie stabilit, & adeo Iulianum hac in re testem his verbis citat e): *Si eum seruum, qui tibi legatus sit, quasi mihi legatum possederim & vendiderim, mortuo eo, posse te mihi pretium condicere, Iulianus ait, quasi ex tua re locupletior factus sim.* Quam legem, pretium succedere in locum rei singularis, abunde euincere, iure arbitramur. Eandem sententiam sequitur POMPONIVS f). Altera propositio probanda haec est: in rebus singularibus quoque res succedit in locum pretii. Neminem iuris peritum fugit, pupillos atque minores posse rem, quam ex eorum pecunia tutor curatorue sibi comparauit, quando hic pretium pupillo minorue restituere nequit, recte sibi attribuere, eamque vindicare g). Eadem ratione vxor, si marito pecuniam donauerit, ex qua maritus sibi rem mobilem vel immobilem comparauit, iure vindicat h), si maritus non est soluendo i). Ex quibus luculentissime patet, quando de singularibus rebus est sermo, rem etiam succedere in locum pretii. Cum igitur factis commonstrasse censemus, pretium succedere in locum rei, & v. v. non hereditati solum & vniuersitatibus propriam esse regulam, sed etiam in singularibus recte valere, & ad eas applicandam esse: corrui illud argumentum contra nos compositum, quo fere omnes, qui dissentiunt, vtuntur. Non est igitur, cur dicant, bonae fidei possessorem vniuersalem restituere

E

re

re debere fructus consumptos, quatenus locupletior ex iis est, at non eadem ratione obstringi bonae fidei possessorem singularem, quia in vniuersalibus, non in re singulari locum haberet regula: pretium succedit in locum rei, & v. v.

- c) l. XVI. § I. & V. l. XX. pr. de hered. petir. g) l. II. C. quando ex fact. tutor vel curat.
 d) l. XXV. §. I. π. cit. tit. h) l. LV. π. de donationibus
 e) l. XXIII. π. de rebus cre. inter vir. & vxor.
 dit. i) l. XII. §. I. π. de iure docti. indebiti. tium.

§. XXVI.

Dubia contra dictam sententiam refutare nostra interest.

Quae cum ita sint, neminem ex damno alterius locupletiolem fieri debere, ideoque bonae fidei possessorem singularem etiam restituere teneri fructus consumptos, quatenus ex iis locupletior est, non solum iure naturae, sed etiam iure romano comprobatur, operae pretium facturi sumus, si refellamus argumenta nostrae sententiae contraria. Quia vero viri illustres LEYSER, WERNHER & MADHON prope modum omnia, quae aliqua veri specie proponi possunt, in medium protulerunt, hos refutare conabimur, rati, illorum dubiis explosis, etiam aliorum opiniones nobis contrarias esse excussas.

§. XXVII.

Primum dubium eiusque refutatio.

Primum argumentum, quod nobis contrarium est, deducunt ex eo, quia bonae fidei possessor in-

tui-

tuitu vsus ipsius rei, quam possidet, secundum ius romanum eadem habeat iura, quae idem ius vero domino indulget. Cuius asserti CELEBERRIMVS MADIHN k) rationem affert ex l. CXXXVI. de R. I. *Bona fides tantundem possidenti praestat, quotiens lex impedimento non est, eamque huic legi attribuit mentem, ac si Iustus PAVLVS dixisset, in vsu rei bonam fidem possessori tantundem praestare, quantum domino veritas, & per exceptionem ibi propositam actionem civilem, rei vindicationem, bonae fidei possessori a romanis expressè denegatam, atque ipsum ius ex possessione bonae fidei oriundum in relatione ad verum dominum tantum reuocabile intellexisset. Cum illa lege coniungit verba IULIANI in l. XXV. §. I. ff. de vsur. & fruct. *Bonae fidei possessor in percipiendis fructibus id iuris habet, quod dominus praediorum tributum est. Praeterea cum ad fructuarium pertineant fructus a quolibet facti, quanto magis hoc in bonae fidei possessoribus recipiendum est, qui plus iuris in percipiendis fructibus habent? cum fructuarium quidem non fiant, antequam ab eo percipiantur; ad bonae fidei autem possessorem pertineant, quoquo modo a solo separati fuerint; sicut eius, qui vectigalem fundum habet, fructus sunt, simul atque solo separati sunt. Quae si accuratius animo consideremus, nondum patet, b. f. possessorem a restitutione fructuum consumptorum, quatenus ex iis locuples est, esse immunem. Nam primum leges excitatae quidem probant, intuitu vsus rei possessae bonae fidei possessori esse eadem iura, sed non perfecte eadem. Dominus enim verus fructus, siue ante litem contestatam, siue post eam perceptos restituere non cogi potest, at bonae fidei possessor certe quosdam restituere debet. Quis hoc negaret?**

negaret? Cum igitur verus dominus & bonae fidei possessor non plane eadem habenat iura, ab illo ad hunc colligi nequit, nisi in ea relatione, in qua vtrumque conuenite, singulari ratione & expresse commonstratum est. Deinde VIR CELEBERRIMVS ipse concedit, bonae fidei possessori ius ex bona fide tantum reuocabile competere *l)*, & cessante bona fide, illud quoque cessare. Cum igitur fructus percipiuntur iure soli *m)*; fructus vero tanquam accessorium fundi, sequantur naturam fundi, & praeterea effectus non sit foridus causa sua: sequitur necessario, vt, fundo vindicanti restituito, eius etiam fructus, siue naturaliter, siue ciuilitur existant, restituendi sint (§. XIII.). Denique lex posterior non facit ad probandum, bonae fidei possessorem a restitutione fructuum perceptorum & ciuilitur consumptorum esse immunem. Nam primo, etsi bonae fidei possessoribus plus iuris in percipiendis fructibus, quam fructuariis, demus, quia illi non solum iure intuitu fructuum, sed etiam fundi, durante adhuc fide bona, hi vero solum iure percipiendi fructus gaudent *n)*, inde tamen non sequitur illud, quod quaeritur. Deinde neque verba: *ad bonae fidei possessorem pertinent fructus, quoquomodo a solo separati fuerint*, profunt dissentientibus, quia de bonae fidei possessore, qua tali, dicuntur, seu quatenus est adhuc in bona fide. Remanet igitur, allegatis illis legibus, adhuc lis sub iudice, vtrum bonae fidei possessor a restitutione fructuum ciuilitur consumptorum sit immunis.

k) cit. loco §. III pag. 7. seqq.

l) cit. diff. schol. §. VII. pag.

25.

m) l. XXV. pr. de vfuris.

n) vid. VLR. HVBER Praelett. iur. ciuil. fec. Instit. Lib. II. tit. I. §. L. pag. 28. conf. l. XLVIII. pr. de A. R. D.

§. XXVIII.

Dubium secundum eiusque destructio.

Alterum argumentum petunt ex eo, quia bonae fidei possessor fructus consumptos lucretur. Quo argumento WERNHER *o*), quem LEYSER *p*), & plures alii sequuntur, nititur his verbis: „Iure romano facis puto expeditum esse, bonae fidei possessorem eorum fructuum nomine, quos consumpsit, haudquaquam teneri, ut ex iis locupletatus sit. Omnes enim leges, quae tales fructus eidem tribuunt, generaliter ac indistincte loquuntur, nec in illis vestigium restrictionis occurrit; quo facit imprimis l. XXII. C. de R. V. & l. III. §. II. ff. fin. reg. ubi possessor fructus bonae fidei perceptos consumptosque lucrari dicitur, idemque cum usucapione effectus consumptioni tribuitur in l. III. §. XVIII. ff. de usufr. Atqui usucapta domino restituenda non sunt. At si leges illas ex earum rationibus diiudicamus, potius cum nostra sententia conveniunt, quam ei repugnant. Legis XXII. cit. verba haec sunt: *Certum est, malae fidei possessores omnes fructus solere cum ipsa re praestare: bonae fidei vero, exstantes.* Ex hac lege ita argumentantur WERNHER eiusque sectatores: si bonae fidei possessor restituere debet fructus exstantes, sequitur, ut non fructus civiliter consumptos, quatenus ex iis locupletior est, restituere teneatur. Quamquam vero illam propositionem concedamus, hanc tamen ex illa sequi, negamus, & ideo probationem exigimus. Unius enim, ut loquuntur, positio non est alterius exclusio. Fructus civiliter consumpti etiam ab aliis civiliter exstantes adpellantur (§. VII.). Neque les illa saepius excitata III.

§. II. finium reg. nobis obest, in qua bonae fidei possessor fructus consumptos lucrari dicitur. Cum enim fructus consumpti sint, ex quibus nihil superest (§. XXI.), haec lex nos non ferit, sed potius quam maxime ad nostram facit causam (§. XXII.). Neque tandem l. III. §. XVIII. de usurpat, nobis nocet, quamquam quadam ratione nobis repugnare videatur, re tamen diligentius perspecta verba illius non solum inter se, sed etiam cum nostra sententia, congruunt. Ita sonat lex: *Lana ouium furtiuarum, si quidem apud furem detonsa est, usucapi non potest: si vero apud bonae fidei possessorem, contra: quoniam in fructu est nec usucapi debet, sed statim emtoris fit. Idem in agnis dicendum, si consumpti sint, quod verum est.* Cuius tenus idem est, ac si Ictus dixisset: malae fidei possessor, uti fur, lanam ouium furtiuarum, etsi apud eum detonsa sit, non usucapere potest, quia est in mala fide: contra vero bonae fidei possessor, uti b. f. emtor, potest eandem lanam usucapere, quia est in bona fide. Attamen non est necessarium, ut lanam prius usucapiat, ad ius in illam positis illis rebus circumstantibus acquirendum, cum lana, agni, & reliqua eiusdem generis, sunt in fructu, & ei, quab. f. possessori, ius percipiendi fructus sibi que eos attribuendi competit (§. XII.). Idem quoque dicendum est de agnis, si consumpti sint. Quae si omnia in fauorem dissentientium interpretentur, id tamen tantum ex hac lege sequitur, ut b. f. possessor fructus percipere, perceptosque tamquam suos consumere possit. Cum vero b. f. possessor rem possessam etiam recte suam habeat, nihilominus vero eam domino superuenienti restituere teneatur, quaestio controuersa adhuc ab aduersariis est intacta, nec ex hac lege
direm.

diremta, vtrum b. f. possessor in re, domino restituenda, a restitutione eorum fructuum consumptorum, ex quibus adhuc locupletior est, sit immunis?

o) l. c. P. I. obs. CCCXVIII. p) l. cit. spec. XCVIII. med. III.

§. XXVIII.

Tertium dubium eiusque excoffio.

Tertium argumentum sumunt ex eo, quod ratione fructuum consumptorum nulla sit actio, neque realis, neque personalis q). Actionem realem ideo non locum habere contendunt, quia ius vindicandi, quod dominus habet, ad res non amplius existentes non extendatur, nec actionem personalem ideo adesse, quia remedium, quo lucrum ex fructibus rei singularis perceptum exigatur, deficiat. At haec non sufficere ad probandum, quod dissentientes verum esse putant, paucis sumus ostensuri. Si dicant, actionem realem non locum habere ratione fructuum consumptorum, distinguendum est inter fructus naturaliter & ciuilliter consumptos. Si prius, non dissentimus, neque hac de re est sermo, & huc spectat, quod fanciuit imperator §. XXXVI. Inst. de R. D. Si posterius consideres, negamus allatam rationem, cur deficiat actio realis. Si enim lucrum ex fructibus adhuc adest, etiam emolumenta rei existunt, ideoque fructus (§. VII.). Non verbis, sed rei inhaerendum est. Quod si rem vindicare licet cum fructibus pendentibus & exstantibus, cur non cum ciuilliter consumptis? Hi enim quoad lucrum adhuc exstant. Deinde quem fugit, in rei vindicatione petitem fieri, vt res restituatur cum omni causa. Nonne vero ad causam referuntur res quaecunque, quae ex
re

re ortae sunt, & per quas res quoad pretium augetur? Si fructus ciuilibiter consumti ad rem, ex qua profectae sunt, referuntur, omnino res fit maioris pretii. Tandem falsum est, ex sententia Ictorum actionem realem institui non posse, re non amplius existente. Actio realis potest institui contra quemcunque dolose desinentem rem possidere. At possessor potest ita rem desinere possidere, vt ea recuperari nequeat. Fieri igitur omnino potest, vt actio realis, re non amplius existente, instituat^r. Fac vero, nos concedere, re non amplius existente, cessare actionem realem, certe argumentis numquam defendi posse, arbitramur, etiam in illa specie seu causa, de qua loquimur, non locum habere actionem personalem. Quodsi quidam actionem personalem hac in re ideo deficere, putent, quia nullum delictum inter dominum & b. f. possessorem sit commissum, vix, vt ad id respondeamus, necessarium est. Actio enim personalis non solum ex delicto oritur, sed etiam ex lege. Actionem vero personalem illa in specie institui posse, constat primo ex eo, quia actio in factum institui potest contra possessorem, qui b. f. rem alienauit, vt tantum restituat, quantum ex venditione rei locupletior est^r. Nonne igitur actio personalis locum habet, etsi res existere desierit? Deinde cum supra ostendimus, b. f. possessorem, si rem dominus vindicet, fructus ciuilibiter consumtos sine causa retinere, non difficile perspectu est, hoc in casu non sine ratione fructus ciuilibiter consumtos repeti posse conditione sine causa.

2) Excel-

q) Excell. MADIHN l. c. p. Vindicat. STRVV. syntagm. I. C.
 15. & 16. WERNHER l. c. p. exercit. XI. §. 12. p. m. 402.
 333. r) arg. l. LIII. de R. V. l.
 r) l. XXVII. §. III. de Rei XXXII. de reb. credit. l. CCVI.
 de R. F.

§. XXX.

Reliqua dubia, quae contra nostram sententiam componunt, non sunt tanti momenti, ut in illis refutandis commoremur. Tantum attingimus opinionem Cel. MADIHN, quae ne fructus quidem exstantes vindicanti a b. f. possessore esse restituendos, contendit t). Sequitur DONELLVM u) iam (iu a FACHINEO refutatam x), quia b. f. p. intuitu usus rei eadem iura habeat, quae vero domino indulgetius romanum. Et, cum verba legis XXII. C. de R. V. *Certum est, possessorem cum ipsa re solere praestare fructus exstantes*, sibi repugnare animaduertat, fructus exstantes per fructus pendentes explicat, ideoque etiam prouocat ad l. VII. §. XV. sol. matrimon. & l. XXVI. §. I. de furtis. At dicta ratio destructa est (§. XXVII.), & interpretatio legis lubrico nititur fundamento. Nam primo Cel. MADIHN ipse, cum fructus exstantes pro pendentibus reputat, huius verbi significatum iudicat improprium. Ex regulis vero hermeneuticis semper proprius significatus improprio praefereendus est, praecipue nulla ratione exstante, cur mittamus propriam verborum significationem. Deinde adhuc quaestio est, utrum in allegatis legibus fructus stantes non potius pro perceptis, an pro pendentibus accipiuntur. Tum, etsi verbum *stare* sumi pro *pendere*,

F

re,

re, concedamus, sine ratione tamen ab eo, quod fructus stantes denotent pendentes, colligitur, fructus exstantes esse pendentes. Alii enim sunt fructus exstantes, alii stantes. Tandem alii y) copiose & satis docte ex legibus commonstrarunt, exstantes fructus in iure opponi consumtis, ideoque non solum pendentes, sed etiam continere perceptos.

z) c. l. §. VII. & VIII. x) lib. I. controuers. iur. p. 46.
 u) de iur. ciuil. Lib. III. y) conf. BARN. PRISON.
 Cap. XXIII. l. c. l. V. pag. 447. seqq.

PRAE.

PRAENOBILISSIMO DOCTISSIMOQUE
 DOMINO
 AVCTORI ET RESPONENTI
 GOTHFR. IVSTINO GVILIELMO
 SALZMANNO

S. D. P.
 CAROLVS AVGVSTVS TITTEL

IVR. D. ET P. P.

Quamto, *VIR PRAENOBILISSIME*, in
 iurisprudencia feceris progressus, nouo hoc, quod
 iam in lucem edidisti, Specimine egregie compro-
 basti. Idem strenua eiusdem Speciminis nempe dissertatio-
 nis *TVAE* doctissimae defensione magis confirmabis. Hos
 laudabiles *TVOS* profectus, mihi aliisque iam olim non
 ignotos, nunc publice declarari atque plausu ornari com-
 muni, non sine insigni animi voluptate intelligo. Eo ma-
 gis hac de re laetor, quo suauior mihi est *TVA* felicitas,
 quam ex animo *TIBI* adprecor. Diligentia *TVA*,
AMICE AESTVMATISSIME, quam ego
 quoque in praelectionibus meis sum expertus, eximios
TIBI pollicetur fructus, & parta studiis *TVIS* erudi-
 tio

tio spondet **TIBI** munera honorifica, quibus commu-
 nem rei publicae utilitatem scientia **TVA** potes ampli-
 ficare. Benevole oblatum dissentientis munus recusare
 mihi nefas duco; maxime cum illud sit grata **TIBI**
 gratulandi occasio meumque in **TE** studium publice si-
 gnificandi. Est illud **TVAE** erga me amicitiae, mihi
 iucundissimae, documentum, quod lubentissime apprehen-
 do, addens vota sincerrima pro stabili **TVA TVO-**
RVMque salute & ut porro **PARENTIBVS TVIS**
HONORATISSIMIS sis gaudio, omnibusque **TVIS**
 conatibus felicissimus respondeat euentus. Vale! Da-
 bam die **XVIII. Octobr. anno**

CIDIOCCCLXIII.

VIRO

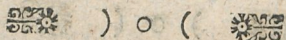
VIRO
 PRAENOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
 DISSERTATIONIS HVIVS

AVCTORI

S. D. P.

PRAESES

Quamquam sunt, qui omni studio & opera ad iurisprudentiam excolendam ferantur, pauci tamen cum attingunt finem, quo patriae sibiue utilitati & solatio esse possint. Id saepe numero est in causa, quod, neglecta philosophiae cultura, ideoque iure naturae, memoria capi posse iura, sibi persuadeant. Tantum abest, ut, *VIR DOCTISSIME, AMICE HONORATISSIME*, illis adscribendus sis, ut potius alii habeant, cur *TE*, ducem encomiis dignissimum, sequantur. Ea semper incessisti via, quam, si alii permetientur, numquam a recto aberrabunt tramite. Semper ad *TVAM* utilitatem coniunxisti philosophiam cum iurisprudentia positiva, ut par esse in utriusque facultate. Quo factum est, ut non solum teneas leges, sed etiam earum ubique commonstrare possis

sis rationes. Recordor de insigni & plane singulari deligen-
 tia, qua meis recitationibus non modo in philosophica & iuris
 naturae praecepta, sed etiam in iura positiva interesse uc-
 luisti, & admiror ingenium TVVM excellens, quo ne-
 mini secundus, ac eruditionem solidissimam, qua diffi-
 cilia iuris argumenta etiam disputando excutere es solitus.
 Cum igitur, ut, TECVM cathedram iuridicam ascen-
 dam, TIBI visum sit, eo promptior ad hoc certamen ac-
 cedo, quo magis verum est, TE meo non egere auxilio.
 Gratulor potius TIBI de TVO specimine, quod hodie
 eruditorum limae subiectum cum egregio disciplinae & do-
 ctrinae rerum tueberis apparatu. Gratulor TVO PA-
 RENTI CONSULTISSIMO de TE, filio eruditif-
 simo. Cum virtutem sequantur praemia, fieri nequit, quin
 TE expectent summa & uberrima. Caeterum? TVAE
 amicitiae, qua mihi gratius acceptiusque nihil est, in po-
 sterum me etiam atque etiam commendo. Vale. Dab. Ienae
 d. XXI. Octobr. A. R. S. CIOIOCLXIII.

Zeuch

Zeuch hin, Du Bester meiner Freunde!

Nimm Dein Lob, und überwind.

Hör's aus dem Munde Deiner Feinde,

Wenn Feinde bey Dir möglich sind.

Zeuch hin, und eile zu besiegen,

Ich folge Deinem Freundschafts-Blick,

Und werd ich fehlend unterliegen,

So bleibt mir doch der Trost zurück:

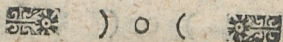
Das ich die Tugend nicht verfehlte,

Als ich Dich mir zum Freund erwählte.

Johann Heinrich Karl von Reck.

Monsieur

Monsieur,

Assurement je suis flatté de voir que vous me faites l'honneur de me nommer pour VOTRE opposant, particulièrement contre une dissertation qui vous fait beaucoup d'honneur: & qui persuadera chacun de VOTRE grande erudition, qui nous est déjà assez connue. La gloire, que vous venez de vous acquérir par VOTRE dissertation, est si grande, qu'elle merite les plus grandes felicitations. Soyez persuade, M'ON SIEUR, que personne n'y peut prendre plus de part que moi. L'occasion me'est trop favorable pour la laisser passer sans vous demander la continuation de VOTRE amitie si estimable pour moi, & VOTRE bonté est trop grande, pour refuser cette faueur à celui, qui est avec la plus grande consideration,

Monsieur,

Votre

très humble & très obeissant
 Serviteur

E. C. C. DE SCHARDT.

X2368110

G. 28. num. 29. ~~444~~ a

DISSERTATIO IVRIDICA

1763, 6
20

DE
BONAE FIDEI POSSESSORE
SINGVLARI
A RESTITVTIONE FRVCTVVM
PERCEPTORVM NON
SEMPER IMMVNI

Handwritten initials

QVAM
DEO AVXILIANTE

EX

ILLVSTRIS IVRECONSULT. ORD. CONSENSV
PRAESIDE

IO. NICOLAO MOECKERT

PHILOSOPHIAE ET IVRIVM DOCTORE

DIE XXI. OCTOBR. CIOIDCCLXIII.

ERVDTORVM DISQVIVISIONI, SVBMITTIT

AVCTOR

GOTHOFR. IVSTINVS GVILIELMVS
SALZMANNVS

IENENSIS

IVRIS VTRIVSQVE CANDIDATVS.

IENAE

CHARACTERIBVS MARGGRAFIANAE VIDVAE. 6)

